

Трајко Спасовски, раководител на Секторот за јавна внатрешна финансиска контрола во Министерството за финансии

ФАКТОРИ ЗА ДОБРО ФУНКЦИОНИРАЊЕ НА ВНАТРЕШНАТА РЕВИЗИЈА

Скопје, јуни 2009 година

Да се зборува за факторите за добро функционирање на внатрешната ревизија значи да се отворат неколку клучни прашања за доброто управување, улогата на раководството, квалитетот на внатрешната ревизија и самото раководство, раздвојувањето на улогата на раководството од политичката улога и за некои разлики во разбирањето на овие односи во развиените земји и земјите во развој.

Трајко Спасовски, раководител на Секторот за јавна внатрешна финансиска контрола во Министерството за финансии

ФАКТОРИ ЗА ДОБРО ФУНКЦИОНИРАЊЕ НА ВНАТРЕШНАТА РЕВИЗИЈА

Да се зборува за факторите за добро функционирање на внатрешната ревизија значи да се отворат неколку клучни прашања за доброто управување, улогата на раководството, квалитетот на внатрешната ревизија и самото раководство, раздвојувањето на улогата на раководството од политичката улога и за некои разлики во разбирањето на овие односи во развиените земји и земјите во развој.

Доброто управување подразбира постоење на здрав и соодветен на потребите систем на внатрешни контроли, релативно ограничени измами и корупција, високи стандарди за управување и етичко однесување и постоење на ефективни механизми на известување и спроведување на мерките.

Високиот квалитет на управување сепак зависи од нивото на мотивираност на раководството и можноста лошото раководство да се отстрани. Раководителите во развиените земји ја прифаќаат одговорноста за

спроведување на внатрешната контрола и на годишно ниво се повеќе ги објавуваат извештаите за квалитетот на системот за внатрешни контроли. При ова клучно прашање е постоењето на јасна дистинкција на улогата на службеникот и политичарот.

Внатрешната ревизија корисен механизам за поддршка

Раководството кое има овластување да управува, односно да донесува одлуки за употреба на средствата, внатрешната ревизија ја гледа како корисен механизам за поддршка. Внатрешната ревизија интегрирана во сите организации во јавниот сектор, ги применува стандардите кои ги дефинира Министерството за финансии. Тоа се стреми кон зајакнување на релевантните системи за управување со финансиите и изградба на професионално и добро обучена администрација, која не се менува со менувањето на власта. Доброто управување зависи и од системите за планирање на иднината, кои ефективно ги дефинираат ризиците при што се поаѓа од јасно утврдените финансиски цели и целите на работењето. При ова значајна е силната и корисна надзорна улога на Парламентот

и екстерната ревизија (Државниот завод за ревизија).

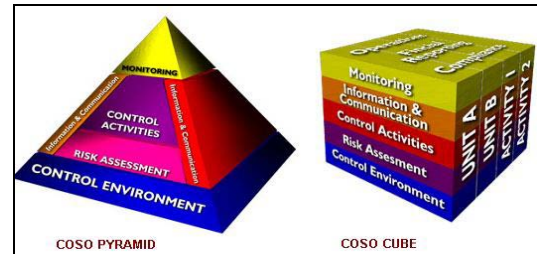
Доброто управување е од клучно значење за доброто раководење во јавниот сектор. Тоа значи фокусирање на прашањето зошто постои организацијата и кои се ефектите за граѓаните и корисниците на услугите, оценување на ефективност во работењето со јасно дефинирање на функциите и улогите на политичарите, извршителите и нивните различни типови на односи со граѓаните. Од особено значење за доброто управување е и промовирањето и демонстрацијата на вредностите на организацијата, транспарентното донесување на одлуки, управувањето со ризикот, развојот на капацитетите и способностите на раководните тела за зајакнување на ефективност на управувачките тела (управен одбор, совет, градоначалник, министер) и спроведување на одговорност во пракса.

Како ова влијае на внатрешната ревизија?

Управувачкото тело (управен одбор, совет, градоначалник, министер) треба да обезбеди постоење на корисни механизми кои обезбедуваат управување со ризикот, раководењето и внатрешната контрола. Управувачкото тело треба

независно да прима совети од ревизорските комитети кои немаат извршни овластувања и од внатрешната ревизија која работи во согласност со меѓународните стандарди за ревизија. Извршителите се надлежни за оперативно организирање на управувањето со ризиците, раководењето и внатрешната контрола. Во работењето на ревизорските комитети може да бидат вклучени политичари и независни експерти, но секогаш обавезно треба да биде вклучено високото раководство.

Улогата на раководството

Квалитетот на управувањето зависи од квалитетот на политичкото водство и организацијата на раководењето во областа на спроведувањето на политиката и давањето на услуги. Основни принципи на доброто управување се: отвореност, одговорност и интегритет. Улогата на внатрешната ревизија е проверка на системот за управување. Внатрешната ревизија не може да го замени лошото раководење. Внатрешната ревизија е во служба на раководителите (но не и на политичкото раководство) и нејзиниот успех зависи од квалитетот на раководството. Сепак, политичкото раководство е двигател на доброто управување.

Внатрешната ревизија и раководството

Успехот на внатрешната ревизија е функција на квалитетот на раководството. Напредните техники и пристапи на внатрешната ревизија немаат никакви вредност доколку раководството нема капацитет да ги искористи резултатите и доколку системите се слаби или несоодветни. Внатрешната ревизија не смее да се изолира од раководството ниту да биде перципирана како закана на раководството. Раководството мора да ги прифати и разбира своите надлежности во областа на внатрешната контрола. Раководството мора да ја разбира улогата на ревизијата, односно дека таа не е уште еден облик на „контрола“.

Квалитет на внатрешната ревизија и раководството

Внатрешната ревизија мора да „додава вредност“, бидејќи без тоа таа е неуспешна.

Основна улога на внатрешната ревизија е да дава поддршка на раководството, заради тоа планот за работа на ревизијата мора да биде усогласен со високото раководство. Ризикот е главното прашање за раководството,

заради што внатрешната ревизија треба да се занимава со ризиците, но нејзиното поимање на ризикот може да биде многу тесно, доколку не соработува со раководството. Ризикот мора да потекне од стратешкиот план, бидејќи доколку нема стратешки план, нема ни право разбирање на реалните ризици. Основните ризици се оние кои се однесуваат на постигнување на планираните цели и планираната работа на организацијата. За да внесе додадена вредност внатрешната ревизија мора да се занимава со оние прашања кои се од примарно значење за раководството и управувањето, заради што мора да соработува со раководството.

Внатрешната ревизија мора да има професионално раководство и да биде технички компетентна. Со оглед на тоа дека ревизијата не функционира во вакум, високото раководство на ревизијата мора добро да го познава работното опкружување на организацијата. Во идеални случаи вработените во ревизијата би требало да имаат претходно искуство на раководење и не би требало да ја поминат целата своја кариера во внатрешната ревизија, бидејќи без таквото искуство не би имале реална претстава за тоа што всушност е раководењето со организацијата. Неопходен е квалитет на ревизорските активности и извештаите, бидејќи во спротивно извештаите и препораките на ревизорите ќе бидат игнорирани. Ова подразбира темелно познавање на техничките стандарди и независни ревизии на квалитетот. Внатрешната ревизија мора да функционира внатре во организацијата, односно не смее да се

потпира на екстерна помош за остварување на своите цели (освен во екстремни случаи). Ревизорите мораат да имаат лични и технички вештини и вештини на управување на повисоко раководно ниво.

Раздвојување на раководните и политичките улоги

Постојат две тенденции: според првата, високото раководство се менува со промена на власта; но според втората, постои јасен став за менување на политичките, но не и на раководните структури.

Во случајот на внатрешната ревизија не би требало да доаѓа до смена при промена на власта, бидејќи промената носи политизација на внатрешната ревизија, а таа ја намалува нејзината независност. Промените негативно влијаат на континуитетот на знаењето и искуството. Креирањето на професионална внатрешна ревизија е доста тешко. Политичарите треба да создадат опкружување во кое ревизијата

ќе им биде на располагање како независно советодавно тело. Во услови кога сепак ќе дојде до промена во високото раководство, внатрешната ревизија треба да обезбеди стабилност и неопходна едукативна улога во раководењето.

Разлики помеѓу развиените земји и економиите во транзиција

Внатрешната ревизија не може добро да функционира доколку не постојат стабилни системи за управување и одговорност. Заради тоа, во вакви услови, таа преку извештаите до високото раководство треба да се фокусира на обезбедување и имплементација на препораки кои ќе се стремат кон обезбедување на: раздвојување на раководните и политичките улоги, високо ниво на интегритет и етички стандарди, квалитетно планирање и проценка на ризиците и изградба на силни и релевантни системи за финансиска и внатрешна контрола во кои раководството ќе стане свесно дека тоа е одговорно за функционирање на внатрешните контроли.

